

Важливою частиною науки космічного права має стати історія її виникнення, до її складу слід віднести історію розвитку певного виду правових відносин, джерел космічного права, його окремих інститутів, історію розвитку космічного права в цілому, історію самої науки космічного права і її викладання.

Наука космічного права має бути спрямована на пізнання, розкриття системи космічного права як галузі, науки і навчальної дисципліни, сприяти конструюванню цієї системи. Її змістом повинні стати не тільки методика досліджень космічних правовідносин, а й методика викладання космічного права як навчальної дисципліни.

Таким чином, за внутрішньою структурою наука космічного права може бути класифікована на вчення: про предмет, методи і систему космічного права; про принципи правового регулювання у сфері дослідження і використання космічного простору; про джерела космічного права; вчення про суб'єкти космічного права; про космічні правовідносини; про історію космічного права (історія розвитку космічного законодавства, історія розвитку космічного права і його інститутів, історія науки космічного права).

Література:

1. Кравченко С.Н. Проблемы совершенствования и применения экологического законодательства на Украине // Вестник Моск. ун-та.– Серия 11. Право.– 1996.– № 1.– С. 25 – 27.
2. Котюк В.О. Теорія права: Курс лекцій: Навч. посібник для юрид. фак. вузів.– К.: Вентурі, 1996.– 208 с.
3. Космічне право України: Збірник національних і міжнародних правових актів / Упоряд.: І.П. Андрушко, О.В. Беглий; Відп. ред. Н.Р. Малишева та Ю.С. Шемшученко.– 3-тє вид., перероб. та допов.– К.: Юрінком Інтер, 2001.– С. 352.

УДК 344:347.8(043.2)

Крижанівська Ю.В.,

студентка,
факультет економіки і підприємництва,
Національний авіаційний університет, м. Київ

Музиченко А.О.,

студентка,
факультет економіки і підприємництва,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Собкова В.В., старший викладач

ВІЙСЬКОВЕ КОСМІЧНЕ ПРАВО

Міжнародно-правовий режим, що регламентує рішення в космосі військових питань не встигає за експансивним розвитком ракетно-космічної техніки і технологій. Політичні заходи, що вживаються також до кінця не здатні забезпечити ефективний контроль за еволюцією космічних озброєнь, надійно переміщуючи їх до міжнародних договорів і угод. Бурхливий розвиток космічних систем, посилення їх ролі в підтримці боєздатності сучасних збройних сил спричинили безповоротну мілітаризацію навколоземного простору в інтересах рішення завдань розвідки, зв'язку, навігаційного і метеорологічного забезпечення, попередження про ракетно-ядерний напад.

Поширеною вважається думка, що такі функції космічних засобів носять стабілізуючий характер і перебувають у відповідності зі статтею 51 Статуту ООН, забезпечуючи право держав на самооборону. Військовий аспект сучасної космонавтики проявляється в здійсненні військово-космічної діяльності (ВКД), під якою прийнято розуміти будь яку діяльність пов'язану з проведенням робіт по дослідженню і використанню космічного простору в цілях забезпечення і підтримці обороноздатності і безпеки. До ВКД можуть бути віднесені: військово-прикладні космічні дослідження і розробки; космічний зв'язок, розвідка, стратегічне попередження, навігаційне, метеозабезпечення з космосу; рішення окремих завдань проти супутникової боротьби і проти ракетної оборони, а також інші види діяльності, здійснюваної в інтересах військових відомств.

Сучасна військово-космічна діяльність дуже погано регламентується міжнародним правом. Це обумовлено наступними обставинами.

По-перше, відносно недавнє обмежене використання космічного простору в суто військових цілях доки ще не зумовило визнаної усіма необхідності розвитку вичерпних правових норм воєнно-космічної діяльності, так і реальні перспективи їх появи в найближчому майбутньому залишаються дуже туманними.

По-друге, до теперішнього часу термін "військово-космічна діяльність" юридично не визначений і в міжнародному праві не закріплений. Різноманіття тлумачень цього терміну пояснюється тим, що така діяльність, особливо здійснювана в мирний час може розглядатися як така, що забезпечує інтереси людства (з точки зору підтримки стратегічної стабільності і міжнародної безпеки). В той же час її дестабілізуючі функції здатні вивести міжнародне співтовариство на якісно новий виток перегони з озброєння з усіма негативними воєнно-стратегічними, політичними, техніко-економічними і іншими наслідками.

По-третє, в міжнародному космічному праві відсутня однозначна і вичерпна інтерпретація поняття "Діяльність в мирних цілях". Найбільш поширеним, але юридично-незакріпленим є поняття "Засоби подвійного призначення" (призначені для вирішення в космосі і з космосу як суто мирних, так і військово-прикладних завдань). Таким чином, існуючий режим військово-космічної діяльності, що не кодифікує, ґрунтується на одному з основних принципів міжнародного права - "що не заборонене – те дозволене". І, не зважаючи на це, ВКД можна з тією або іншою мірою умовності розподілити на заборонену, дозволена і необумовлену міжнародним правом.

Положення міжнародного права по контролю над космічними озброєннями і військовою діяльністю в космосі забезпечують хоча і дуже слабкий, але логічно послідовний правовий режим. Багатосторонній міжнародний Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (1967 р.) і двосторонній (Росія – США) Договір про обмеження систем протиракетної оборони (1972 р.). При цьому питанням першорядної важливості є постійне і сумлінне дотримання існуючих норм "поведінки в космосі", що вимагає періодичної актуалізації цих двох договорів. Сьогодні перший з них в силу появи в космосі систем не ядерної, але досить ефективної зброї, багато в чому втрачає свій стримуючий потенціал. Другий – через безповоротний прогрес в області сучасних технологій, по суті, зняв стримуючі начала з перегонів космічних озброєнь в її протиракетному і проти супутниковому варіантах.

Організація Об'єднаних Націй зіграла дуже значну роль в створенні міжнародного режиму контролю над озброєннями, а особливості в тому, що стосується космічного простору. Вона має в розпорядженні систему форумів і процедур, що дозволяють сприяти цій важливій роботі. Тому ж сприяла і більш ніж десятирічна діяльність космічного спецкомітету у рамках конференції з роззброєння.

Проблеми, що виникають із розвитку військово-космічної діяльності стабілізуючого характеру, використання систем зв'язку і управління в глобальному масштабі, розвідка в космосі і з космосу, попередження про потенційно небезпечні ситуації на Землі і в навколоземному просторі, носитимуть переважно політичний і економічний, а не правовий характер. Політичне забарвлення буде пов'язано з ескалацією вимог країн третього світу відносно необмеженого поширення ракетно-космічної техніки і технології, а також інформації, що отримується з супутників (у тому числі і військових) для вирішення своїх внутрішніх (також часто військових) завдань. Економічний аспект військово-космічної діяльності стабілізуючого характеру пов'язаний із загальним скороченням військових витрат і необхідністю вирішення питань самоопукності і конверсії військових виробництв. Таким чином, міжнародно-правового регулювання ВКД стабілізуючої (суто інформаційною) спрямованості в майбутньому чекати не слід. Одним з напрямів військово-космічної діяльності, який може зажадати правового регулювання, є несприятлива антропогенна дія на космічне середовище. Така дія може бути обумовлена причинами як традиційного (зростання масштабів проведення космічних операцій), так і військово-стратегічного характеру (прагнення попередити і запобігти реалізації яких-небудь агресивних намірів в навколоземному космічному просторі).

Література:

1. Международное право: Учебник / Отв. ред. Ю.М. Колосов, В.И. Кузнецов. М.: Междунар. отношения, 1994.– 608 с.
2. Куркин Б.А. Международное право: Учебное пособие.– М.: МГИУ, 2008 – 192с.

УДК 35.073.537:656.7(477)(043.2)

Лабач В.Р.,
студентка,

Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ.
Науковий керівник: Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Ефективність діяльності вітчизняного авіаційного транспорту значною мірою залежать від дієвості механізмів, які застосовує держава, ре-